

JAARVERSLAG ACTIVITEITEN 2022

Stichting Erfgoed Goirle
"De Vyer Heertganghen"

8

8

Nieuwe Rielseweg 41-43
5051 PD Goirle
Februari 2023
Albert Oude Ophuis
Secretaris

Inhoud

1.	Voorwoord bij jaarverslag 2022	3
2.	Stichting Erfgoed Goirle “De Vyer Heertganhen”	4
2.1	Voorgeschiedenis.....	4
2.2	Organisatie en bestuur	5
2.3	Leden en contributie	5
2.4	Privacy wetgeving.....	5
3.	Het jaar 2022; terug naar een situatie zonder Corona	6
3.1	Heemactiviteiten weer opgestart.....	6
3.2	Afscheid	6
4.	Verslag vanuit de beheercommissies en werkgroepen	7
4.1	Heemkundig Documentatie Centrum	7
4.1.1	ICT beheer	8
4.2	Museum en collectiebeheer	8
4.2.1	Museumbezoek.....	8
4.2.2	Museumbeheer	9
4.2.3	Plannen 2023.....	9
4.2.4	Punten van zorg.....	10
4.2.5	Ten slotte.....	10
4.3	Commissie Bescherming Monumentenerfgoed, Steengoed Goirle.....	10
4.4	Heemactiviteiten	11
4.4.1	Tijdschrift "Rond de Schutsboom"	11
4.4.2	Nieuwsbrief “Heemberichten”	12
4.4.3	Website	12
4.4.4	Vragen aan de heemkundekring	13
4.4.5	Lezingen en excursies.....	13
4.4.6	Gôolse Geheimen	15
4.4.7	Voorjaarsevent, zaterdag 9 april	16
4.4.8	Driekoningen zingen.....	16
4.4.9	Heemreis naar Oudenbosch, woensdag 25 mei 2022	16
4.4.10	De Brabantse Heemdagen.....	17
4.4.11	Geslaagde Open Monumentendag in Goirle	17
4.4.12	Kleine heemreis.....	18
4.4.13	Kerstviering.....	18
4.5	Heerf en heemtuin	19
4.5.1	Gebouwen heerf	19
4.5.2	Erf en tuin	19
4.6	Bouwzaken en afspraken met de gemeente.....	20
5.	Overzicht van vrijwillige medewerkers	20

1. Voorwoord bij jaarverslag 2022

Het derde Coronajaar werd 2022. Maar gelukkig zagen wij een aflopend verloop van deze ernstig storende factor voor het verenigingsleven. Ook onze Erfgoedstichting hervond – zij het aarzelend – het normale beloop in haar bestaan.

Kon helaas het Driekoningenzingen dit jaar nog niet doorgaan, evenals een vroeg geplande lezing in februari, vanaf maart ging het licht op groen! Zo hebben wij ongeveer het gehele jaar van onze zaterdagochtend -koffiebijeenkomsten kunnen genieten, al was het met aanzienlijk minder aanwezigen. We genoten ook nog na van het succesvolle project met het historisch plakplaatjesboek over Goirle. We pakten vanaf maart ook onze lezingencyclus weer op en organiseerden weer de zomer-uitstap, deze keer naar Oudenbosch. Nog niet met een volle touringcar, maar met eigen vervoer werd het een zeer bezienswaardig bezoek aan “klein Rome”. In het voorjaar organiseerden we samen met vereniging Groei & Bloei ons voorjaars-tuinevent en in september de monumentendag met een fraaie foto-expositie. Ook onze kerstviering ging weer door en met een goede opkomst! We verloren ook dit jaar wel weer enkele zeer trouwe en verdienstelijke leden.

Kortom: het normale verkeer op en rond ons heerf komt weer terug, maar moet nog wel wat aantrekken. Ledenwerving is dus onze grootste zorg.

In dit jaarverslag kunt u in detail kennisnemen van al onze wederwaardigheden in 2022. Ik wens u veel leesplezier!

Jan A.M. van Eijck,

Voorzitter Stichting Erfgoed Goirle “De Vyer Heertganghen”

2. Stichting Erfgoed Goirle “De Vyer Heertganghen”

2.1 Voorgeschiedenis

De basis voor de heemkundige kring Goirle is gelegd in 1949 toen een aantal initiatiefnemers is begonnen met het in kaart brengen van de geschiedenis van Goirle. Sinds 1950 maakt de kring deel uit van het Brabants Heem.

Na een aarzelend begin van de kring wordt in 1954 de naam veranderd in *De Vyer Heertganghen*, een verwijzing naar de vier heertgangen (buurtschappen) die vanouds Goirle vormen: ‘t Ven, Abcoven, Dorp en Kerk.

Van vereniging naar stichting

In 1960 is de Heemkundige kring van een vereniging omgezet naar een stichting. De stichting heeft zich ten doel gesteld de bevordering van de studie van de Heemkunde in de ruimste zin en zij tracht dit doel te bereiken door:

- het aanmoedigen van personen of groeperingen van personen zich toe te leggen op de beoefening, studie en ontwikkeling van de heemkunde op lokaal en regionaal terrein;
- naar best vermogen informatie te verschaffen op het gebied van de heemkunde, o.a. door voordrachten, publicaties, excursies, tentoonstellingen, rondleidingen, adviezen (bijv. over nieuwe straatnamen);
- het onderhouden van wat heemerf “De Schutsboom” wordt genoemd, bestaande uit:
 - een gebouw aan de Nieuwe Rielseweg, nr. 41, met museum, een werk- en vergaderruimte, een bibliotheek/archief, een ruimte voor wisseltentoonstellingen (voormalige potstal);
 - een voormalig wevershuisje “Het Smiske”, gelegen aan Nieuwe Rielseweg 43 en eigendom van de stichting (sinds 1961);
 - een “Pleejhuys” met toiletruimte, een werkruimte voor het onderhoudsteam en een zolder voor opslag van heemkundige voorwerpen;
 - een Brabantse langsheelschuur (eens schuurkerk), ingericht als tentoonstellingsruimte voor landbouwgereedschap, voor een aantal ambachten van Goirlese ambachtslieden, een traditionele keuken... De ruimte kan ook gebruikt worden als trouwlocatie, als tentoonstellingsruimte en als ontmoetingsruimte bij speciale gelegenheden (herdenking fusillade gijzelaars, kerstvertellingen, etc.)
 - een erf met heemtuin met de daarbij behorende beplanting, 2 karloodsen en een bijenstal.

De benaming “Heemerf De Schutsboom” is afkomstig van een toponiem dat voorkomt op de kaart van Diederik Zijnen “De Heerlykheden van Tilburg en Goirle” uit 1760.

Samengaan met Stichting Steengoed Goirle en naamswijziging

Naar aanleiding van continueringsproblemen bij Stichting Steengoed Goirle is in 2019 een overleg gestart tussen Stichting Steengoed Goirle en de Stichting Heemkundige Kring Goirle om te onderzoeken of het werk van Stichting Steengoed voortgezet kon worden onder de vlag van de Heemkundige Kring. Uiteindelijk is besloten tot een fusie van beide stichtingen met een aanpassing van de statuten zodat ook het werk van Stichting Steengoed met voldoende juridische basis kon worden voortgezet. In navolging van het advies van Brabants Heem om de term ‘erfgoed’ meer te gaan voeren, is de naam van de nieuwe stichting, na een peiling onder de leden, vastgesteld als *Stichting Erfgoed Goirle “De Vyer Heertganghen”*.

De Statutenwijziging is op 23 januari 2020 bij notaris Smeets en Weijmer als acte gepasseerd. Om het werk van de Stichting Steengoed Goirle voort te kunnen zetten zijn de doelstellingen in de statuten met het volgende artikel uitgebreid:

Het voortzetten van de activiteiten van de "Stichting Steengoed" gericht op het inventariseren, onderzoeken, bestuderen, behouden, herbestemmen en in eigendom verwerven van in de gemeente Goirle gelegen monumentale, architectonische, archeologische en andere cultuurhistorische bouwwerken, objecten, structuren en landschappen alsmede cultuurhistorische interieurs.

2.2 Organisatie en bestuur

De bestuursvorm van de Stichting Erfgoed Goirle is, zoals de naam al aangeeft, een stichting. Dit betekent dat de hoogste beslissingsbevoegdheid bij het bestuur ligt en niet zoals bij een vereniging bij de ledenvergadering. Binnen de organisatie zijn globaal vier werkgebieden te onderscheiden: het beheer van de documentatie (boeken, tijdschriften, foto's en andere documenten) en de archivering daarvan; het beheer en archivering van de museumcollectie en de inrichting van de verschillende museumruimten; het beheer van het heemerf (tuin, erf en gebouwen) en sinds de fusie de commissie Steengoed Goirle voor de bescherming van het monumentenerfgoed in de gemeente Goirle.

Het bestuur bestaat op dit moment uit 6 leden: voorzitter, secretaris, penningmeester, lid archivaris (beheercommissie archief en documentatie), lid conservator (beheercommissie museum en collectiebeheer), lid monumentenerfgoed (commissie Steengoed Goirle); de functie coördinator heemerf is nog vacant. Binnen de beheercommissies zijn diverse werkgroepen actief. Zie voor een meer gedetailleerde beschrijving van de organisatie het Huishoudelijk Reglement dat vorig jaar is aangepast aan de gewijzigde statuten.

Het bestuur vergadert 6x per jaar en overlegt met de verschillende commissies en werkgroepen over de te ondernemen activiteiten. Meestal, aan het begin van het jaar, wordt een ledenraadpleging georganiseerd waarbij een toelichting wordt gegeven op het financiële jaarverslag en de plannen voor de komende jaar worden besproken.

2.3 Leden en contributie

De stichting telde eind december 2022 239 leden/contribuanten plus 32 gezinsleden = 271 leden. Daarvan zijn er 50 op verschillende deelgebieden als vrijwilliger actief zijn (zie hoofdstuk 4 'Overzicht van vrijwillige medewerkers' voor een lijst per deelactiviteit). De contributie bedraagt nu € 23,- voor leden binnen Goirle en € 28,- voor leden buiten Goirle. Leden zonder email betalen € 2,50 extra waarvoor zij de correspondentie op papier ontvangen. Voor gezinsleden is de contributie € 5,-.

De leden ontvangen ons tijdschrift "Rond de Schutsboom" (3x per jaar sinds 1980), de digitale nieuwsbrief "Heemberichten" (3x per jaar sinds 2017) en uitnodigingen voor de lezingen (gratis bij te wonen), excursies en speciale activiteiten, zoals de grote heemreis, de kerstviering, tentoonstellingen e.d.. Voor de vrijwilligers wordt jaarlijks een kleine heemreis georganiseerd, vaak een bezoek bij een collega-heemkundekring uit de regio.

2.4 Privacy wetgeving

Per 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming van kracht. De AVG verplicht organisaties aan te geven welke persoonsgegevens bewaard worden en met welk doel. De Kring moet van de leden toestemming hebben de persoonsgegevens daarvoor te gebruiken.

Wij gaan ervan uit die toestemming verkregen te hebben bij de aanmelding als lid. De leden kunnen er op vertrouwen dat deze gegevens alleen gebruikt worden ten behoeve van de distributie van ons tijdschrift, het versturen per email van de nieuwsbrief en van uitnodigingen voor lezingen en andere evenementen. De gegevens zullen nooit aan derden ter beschikking worden gesteld. Mocht iemand zijn toestemming willen intrekken, bijvoorbeeld voor het toezenden van de digitale nieuwsbrief, dan kan hij/zij zich uitschrijven door een bericht te sturen naar het secretariaat. Op de website is een privacyverklaring gepubliceerd.

Albert Oude Ophuis, secretaris

3. Het jaar 2022; terug naar een situatie zonder Corona

Het jaar begon terwijl we in de laatste fase van de vierde coronagolf zaten. Tijdens kerst en nieuwjaar hadden we nog te maken gehad met flinke beperkingen. In januari en februari hebben we hierdoor het driekoningen zingen en de eerste lezing en excursie nog af moeten afgelasten. Daarna volgden de versoepelingen elkaar echter snel op en nadat met carnaval al het een en ander mogelijk was, mochten we er met Pasen weer 'gewoon' op uit zonder Corona-toegangsbewijs, mondkapje en andere beperkingen.

3.1 Heemactiviteiten weer opgestart

Eind maart zijn we de heemactiviteiten begonnen met een lezing en aansluitend een ledenraadpleging. Hoewel er twee jaar geen heemreis en kerstviering hebben kunnen plaatsvinden kwam in de ledenraadpleging naar voren dat men deze activiteiten waardevol vond omdat ze een verbindend element zijn en heemleden met elkaar in contact brengen. Het bestuur heeft besloten deze activiteiten toch weer in te plannen en indien het niet mogelijk is de begroting kostendekkend te krijgen deze activiteiten financiële ondersteuning te geven. Doordat de gemeente ons vanuit het Coronasteunfonds huurcompensatie heeft gegeven, is er wat extra financiële ruimte dat we voor dit soort situaties willen inzetten.

Vanaf april is het museum weer opengesteld (1^e en 3^e zondag van de maand tot eind oktober) en waren rondleidingen met grotere groepen weer mogelijk.

Het lezingen en excursieprogramma is verder uitgewerkt, de grote excursie is doorgegaan en in september hebben we een geslaagde activiteit gehad in het kader van monumentendag. Ook de kerstviering heeft weer op de gebruikelijke manier met de medewerking van culturele organisaties uit Goirle kunnen plaatsvinden.

Verderop in het jaarverslag vindt u verslagen van deze activiteiten

3.2 Afscheid

2022 was ook het jaar waarin we afscheid hebben moeten nemen van een aantal bijzondere heemleden. Op 3 juni was de uitvaart van Janus Brock en op 8 juni van Tiest Santegoets. Beide leden zijn vanaf het begin nauw betrokken geweest bij de opbouw en de verdere groei en ontwikkeling van de heemkundekring. In het Goirles Belang van 15 juni werd het overlijden van Janus en Tiest aangegeven met de titel "Het Heem verliest twee kanjers". En zo voelde het ook.

Hieronder enkele zinnen uit de in memoriams van Tiest Santegoets en Janus Brock.

Voor het Heem heeft Tiest veel gedaan. Hij heeft meegewerkt aan het afbreken van de schuur in Rijen en het opbouwen op ons heemterf. Ik zie ze nog voor me die noeste en stoere werkers van weleer: Cees Robben, Tiest, Ton Sas. Kees Spaninks, Piet de Rooy, Jan Hoogendoorn, Piet Wierckx, Toon Wijdemans. Tiest is een aantal jaren secretaris geweest en heeft ook jarenlang de contributie opgehaald. Tiest was vaak op 't Heem, eigenlijk was dat zijn tweede thuis.

Janus was een graag geziene gast op het Heemterf. Zowat elke zaterdagochtend - vooral de laatste 15 jaar - kwam hij er aanrijden in zijn autootje. Hij was een allesweter van de Goirlese geschiedenis en de sociale verhoudingen in Goirle. Jarenlang was hij bezig geweest met het aanleggen van diverse verzamelingen. Dit varieerde van een verzameling foto's van Goirlese boerderijen, via de verkoopakte van de Leeuwenhoeve uit 1849 en vele oude familiepapieren tot de verzameling bidprentjes van Goirle. Hij was blij dat hij steeds welkom was, zelfs toen wij weer voorzichtig zonder bezoek op zaterdag bijeen waren en hij daarbij mocht zijn. Naast de verzamelingen doneerde Janus ook landbouwspullen aan het heem waar hij ons altijd kon bijstaan als we weer eens een attribuut hadden gekregen dat wij niet kenden maar dat hij wel uit kon leggen, soms samen met Toon Vermeer (overleden in 2021) en Tiest Sante-goets. Samen waren ze drie getuigen van de vorige eeuw die ons niet meer bij kunnen staan met hun kennis van het verleden. We zullen ze missen.

4. Verslag vanuit de beheercommissies en werkgroepen

4.1 Heemkundig Documentatie Centrum

Het (HDC) krijgt nog steeds verzoeken binnen via de e-mail om foto's of andere gegevens. Ook verenigingen of andere clubs vragen soms om documentatie over hun verleden. Het bestand over Goirle, verkregen door het Goirles Belang, Goirles Nieuwsblad of een van de regionale kranten, kan dikwijls gegevens verstrekken.

Er zijn nog vele foto's die we moeten verwerken. Zo hebben we plm. 300 sportfoto's, sport van allerlei aard, van voetbal tot handbal, wielersport enz. Die zijn gedeeltelijk al gescand en krijgen nu een nummer zodat ze straks ingevoerd kunnen worden. Om ze van tekst te voorzien, dat wordt moeilijker, want er is soms erg weinig en soms helemaal geen tekst aanwezig. Foto's die de moeite waard zijn zullen ter enige tijd in de rubriek "Wie weet het nog?" van Goirlese Belang gezet worden. Zo als wel bekend zal zijn plaatsen we die elke 2e woensdag van de maand in het Goirles Belang en is dan tevens te zien op onze website.

Het bidprentjesarchief blijft zich uitbreiden, en vraagt veel mankracht bij het sorteren, dubbelen er uit halen en input geven aan de computer.

We hebben enkele thuiswerkers, dat kan nu met onze nieuwe computer software. We hebben altijd nog thuiswerkers nodig. Er zijn veel geschriften en kranten die verwerkt moeten worden. Aan ingebonden kranten, zoals het Goirles Belang en Goirles Nieuwsblad hebben we geen gebrek. We hebben de laatste tijd van allerlei mensen, ingebonden jaargangen gekregen, zodat we die nu gratis gaan weggeven voor de liefhebbers. De volgende jaargangen zijn dubbel:

Goirles Belang, 1978 1x; 1985 1x; 1986 2x; 1987 2x; 1988 2x; 1998 2x.

Goirles Nieuwsblad: 1975 2x; 1976 1x; 1978 t/m 1982 1x; 10-1983 t/m 12-1984 1x; 1-1985 t/m 12-1986 1x; 1990 1x.

We zijn nu ook bezig met dozen, met van alles er in, en die al vele jaren staan te wachten, om die na te kijken en het nodige te archiveren. Gelukkig hebben we nu wat meer medewerkers die zich daar over ontfermen.

Het Documentatie Centrum zou niet kunnen werken zonder al deze vaste medewerkers. Zij zijn bijna altijd present. Dank aan Aschwin, Eric, Gerrit, Henny, Jeannette, Karin, en Kees en iedereen die ons af en toe komt ondersteunen.

Joseph Wijdemans, Archivaris Heemkundig Documentatie Centrum

4.1.1 ICT beheer

Ook in 2022 zijn we doorgegaan met de migratie van de gegevens vanuit ons huidige databasesysteem naar het collectieregistratiesysteem Memorix Maior, het online registratiesysteem van de Brabant Cloud.

Nu het grootste deel van de data gemigreerd is zijn we deze langzaam aan beschikbaar aan het stellen de vrijwilligers van de Heemkunde kring.

Inmiddels is het team van mensen die data onderhouden en nieuwe data invoeren uitgebreid. Dit loopt vrij goed hoewel we in het begin wel wat problemen hadden om de toegangsrechten die bij bepaalde taken horen op orde te krijgen. Inmiddels zijn er basis rollen aangemaakt zodat we bij het aanmaken van een nieuwe account makkelijk en snel de juiste rechten kunnen geven.

De laatste migratie heeft helaas nog op zich laten wachten. Het Synchroniseren van het bestand met tijdschriften artikelen en de Kranten Artikelen van Project Goirle gaat lastiger dan verwacht. De bestanden moeten vooraf door ons samengevoegd zijn voordat we het project kunnen aanbieden bij Memorix Major. Dit om overlappende nummering te voorkomen. We blijven telkens weer data verliezen als we een poging doen. Dit is oplosbaar alleen het heeft wat meer tijd en onderzoek nodig.

Aschwin Wijdemans, ICT beheerder

4.2 Museum en collectiebeheer

Het jaarverslag omvat de periode januari - december 2022 en dit hoofdstuk is onderverdeeld in museumbezoek, museumonderhoud, planning en problemen.

4.2.1 Museumbezoek

Het museum was weer opengesteld gedurende de maanden april tot en met oktober op steeds de eerste en derde zondag van 14.00 tot 16.30 uur. De pandemie van Corona heeft echter aardig wat naweeën achtergelaten: het bezoek viel in vergelijking met vorig jaar aardig tegen. Het lijkt erop dat nog niet iedereen de gang opnieuw gevonden heeft. Het bezoekersaantal steeg wel in vergelijking met 2021 maar haalde nog niet de aantallen van de jaren daarvoor. Realiseerden we altijd een bezoekersaantal van meer dan 1100 mensen, nu bleef de teller staan op 815 na de schamele 404 van 2021.

Ook de gang van de scholen was nog niet zoals we gewend waren maar we hopen op een goed 2023.

Met proberen om het bezoekersaantal nog verder op te krikken en de bekendheid in het dorp te vergroten, werd ook dit jaar verdergegaan met de serie korte artikeltjes in het Goirles Belang onder de titel "Schatten uit ons museum". Hierbij werd maandelijks aandacht

besteed aan een voorwerp uit de collectie. Deze artikeltjes leverden soms nieuwe voorwerpen op voor de collectie of informatie over het getoonde voorwerp door berichten van lezers van het GB. Ook de serie “Wie weet het nog” met oude foto’s dient dit doel.

Het in 2021 gerealiseerde plakboek “Goed leven in de gemeente Goirle” vond zijn bekroning in begin 2022 toen de financiële extra bijdragen gedoneerd konden worden aan een drietal plaatselijke ‘Goede doelen’, t.w. de Voedselbank, Leergeld Goirle-Riel en de Goirlese afdeling van de Zonnebloem.

Rondleidingen worden verzorgd door Ad van der Ven, Ton Smulders, Jan van Eijck, Albert Oude Ophuis en Gerrit van Heeswijk

4.2.2 Museumbeheer

In 2019 hebben we de overplaatsing gerealiseerd van de bestanden van AdLib naar Memorix-Maior, het in Nederland veel gebruikte museumbeheerprogramma van de firma Picturae. Het grote voordeel van dit programma is dat het ook van huis uit door de gebruikers bediend kan worden via internet. De overbrenging van deze gegevens is zonder grote problemen verlopen. Wel werd dit jaar 2023 veel tijd besteed aan het controleren van de ingevoerde gegevens. We kunnen stellen dat de gebruikers van het programma steeds bedrevener worden in het gebruik ervan.

Wat betreft de inventarisering van de collectie zijn we nu helemaal op schema.

Diverse mensen hebben weer voorwerpen aangeboden die al of niet een plekje kregen in de permanente expositie. De voorwerpen variëren enorm: Mappen met foto’s en Goirlese bid- en devotieprentjes van Janus Brock, diverse museale voorwerpen, oorkondes en een portretschilderij van Jan Mes en een van oud-pastoor Albert Pirenne als Trappistenbroeder Christian van de hand van Ton van Meerendonk. Voor de vitrine van gezondheidsvoorwerpen werd een flesje geaccepteerd van drogisterij Angele Vekemans: voorwerpen van nu zijn de oude voorwerpen in de toekomst.

Door de langdurige sluiting was er minder aanvoer van schenkingen dan in afgelopen jaren. In veel gevallen kreeg de schenker een schenkingsakte mee naar huis. Dit vooral indien aan de schenking een bepaalde waarde gekoppeld kon worden, emotioneel of financieel. Soms omvatten de schenkingen meer dan één voorwerp en komen volle dozen met documenten naar het heemerf. Deze worden ook op waarde geschat en bij de collectie gevoegd. Soms moet ook een schenking geweigerd worden omdat deze niet past binnen onze collectie of omdat we al meerdere voorwerpen van dat soort hebben.

Het moge duidelijk zijn dat nog steeds Goirlenaren de stichting weten te vinden als het om te bewaren voorwerpen gaat.

4.2.3 Plannen 2023

Voor 2023 staan de volgende plannen op de nominatie:

- a. Uiteraard de voortgang van de inventarisering en conservering van daarvoor in aanmerking komende voorwerpen.
- b. Geleidelijke veranderingen in de kleine vitrines in het museum wat voorwerpen betreft om de uitstalling te vernieuwen.
- c. Indien nodig het maken van nieuwe etiketten voor de vitrines zodat voor de bezoeker duidelijkheid geschapen wordt over enkele voorwerpen.
- d. Waar nodig de vitrines voorzien van nieuwe tekstkaartjes en nummers om zodoende de collectie beter inzichtelijk te maken voor individuele bezoekers. In de schuur foto’s bij-

plaatsen om de functie en de context van het gebruik van de voorwerpen voor de bezoeker duidelijker te maken.

4.2.4 Punten van zorg

Een blijvend probleem is het klimaat in het museum: nadat in de jaren 2009-2011 de luchtverwarming gewijzigd is in centrale verwarming d.m.v. radiatoren beginnen we nu tegen een onverwacht probleem aan te lopen: schimmelvorming. De luchtverwarming hield door de bewegende luchtstromen de conditie van de diverse voorwerpen op peil, doch doordat er radiatoren aangebracht zijn is de stroming van de lucht veranderd en veel minder geworden (of in kasten en lades tot stilstand gekomen) waardoor op diverse plaatsen schimmel optreedt. Schimmel op totaal onverwachte plaatsen zoals op ijzer, steen, hout en andere materialen. Het is nog onbekend hoe we hiermee moeten omgaan want de oorzaak kan ook dieper liggen. Mogelijk dat de buitenmuren niet genoeg weerstand bieden tegen het vocht. Een nieuwe kleine verwarming voor het Smiske is reeds aangeschaft om te zien of hiermee het probleem opgelost kan worden.

Het afgelopen jaar heeft iets minder groei van de schimmel laten zien, iets dat misschien een goede voorbode is.

Een ander punt van zorg is het beheer over de textielcollectie. Graag zagen we dat mensen met textielkennis deze zorg op zich zouden willen nemen. We hopen hierin in 2023 vooruitgang te boeken.

De bouwkundige aanpassingen aan de schuur - nieuw rieten dak met schroefplaten en isolatie van vloer en wanden - hebben geleid tot een beter klimaat in deze schuur. Vooral in de zomer is dit goed te merken.

4.2.5 Ten slotte

De werkgroep museum bestond gedurende dit jaar uit Ger Heheman (restauratie), Ad van der Ven, Ton Smulders, Albert Oude Ophuis (algemeen) en Gerrit van Heeswijk (conservator).

Gerrit van Heeswijk, Conservator

4.3 Commissie Bescherming Monumentenerfgoed, Steengoed Goirle

De commissie Monumentenerfgoed is een nieuwe commissie, ingesteld na de fusie van de Stichting Heemkundige Kring met de Stichting Steengoed Goirle. De fusie is na een reeks van overleggen tussen beide stichtingen in 2019 op 23 januari 2020 bekrachtigd bij Notaris Smeets en Weijmer. Een wijziging van de statuten was noodzakelijk om het werk van Steengoed voldoende juridische basis te geven en gelijk met de statutenwijziging is ook de naam van de Heemkundige Kring gewijzigd in Stichting Erfgoed Goirle "De Vyer Heertganghen". Het werk van Stichting Steengoed Goirle wordt nu onder de vlag van de Heemkundige Kring voortgezet door een commissie met de naam *Steengoed Goirle*.

Na twee jaar Corona heeft de commissie de organisatie van Open Monumentendag in 2022 weer op zich genomen. In verband met het 75-jarig bestaan van onze heemkring, dat het afgelopen jaar gevierd is, leek het de commissie leuk om Monumentendag op het eigen honk te laten afspelen. Alle registers werden opengetrokken om de bezoekers een goed beeld te geven van het werk van onze heemkring. Alle deuren op het heemerf werden voor de bezoekers opengezet met als hoofdthema een fototentoonstelling in de Vlaamse Schuur met foto's van de overleden amateurfotograaf Rinus van Boxtel, geschonken door zijn familie.

Deze tentoonstelling bestond voornamelijk uit oude foto's van gebouwen in Goirle en Riel waarvan de naam of plaats dikwijls niet meer bekend was. Aan de bezoekers de vraag om hierin duidelijkheid te verschaffen.

Vooraf dit laatste item werd door veel bezoekers bezocht en vele raadsels op de foto's werden opgelost. Zo was het een hele dag een gaan en komen van geïnteresseerde liefhebbers van het heem waarmee we een geslaagde Open Monumentendag 2022 konden noteren.

In opvolging op het bouwproject "Van Besouw" werd ons door de gemeente gevraagd ook een aantal suggesties te doen voor de straatnaamgeving van het bouwproject "HaVeP" of zoals het nu heet "Het Land van Anna". Met veel plezier heeft de commissie, met aanvulling van een aantal heemleden, deze opdracht op zich genomen wat erin geresulteerd heeft dat zonder opmerkingen onze suggesties zijn overgenomen.

Evenzo werd onze suggestie overgenomen voor slechts één straatnaam in het bouwproject nabij Mill Hill, in de volksmond ook wel genoemd "Hertenwei" omdat er altijd herten graasden. Het lag voor de hand om de straat ook deze naam te geven.

Fons Smits

4.4 Heemactiviteiten

4.4.1 Tijdschrift "Rond de Schutsboom"

Rond de schutsboom

In 2022 brachten we drie nummers uit. Laten we ze even langslopen.

Jaargang 42, nummer 1. Wat meteen in het oog springt: het deel 1 van de reeks over Villa Agatha. John Dooremalen en Gerard de Groot hebben diepgaande studie gemaakt van de historie van dit monument aan de Kerkstraat 12. De reeks zal uiteindelijk 4 delen omvatten. Een villa dus waar je, zonder overdrijving, van kunt zeggen: je kunt er een boek over schrijven! Een villa ook die nauw verbonden is met verrassend veel Goolse geschiedenis. Kortom, een zeer waardevolle reeks!

In het eerste nummer staat ook weer een bijdrage over een Goirles straat. In dit geval het Oranjeplein en de vele kleine winkeltjes en bedrijfjes die in de woningen rond dit plein gevestigd waren. Wat een veelzijdigheid en bedrijvigheid!

Een ander opvallend artikel is dat over het leven van architect Jan van Gool, geschreven door zijn zoon Jano en kleindochter Annelore.

Jaargang 42, nummer 2. Villa Agatha natuurlijk en voorts een uitgebreid verhaal over de wederwaardigheden van sergeant Cees Kloks tijdens de mobilisatie (1939) en de eerste oorlogsdagen van mei 1940. Die oorlog komt ook aan de orde in het boekje 'Naar Duitschland', waarin H. Aalders uit Helledoorn in dichtvorm verslag doet van zijn belevenissen. Het lot brengt hem onder meer in Goirle.

Jaargang 42, nummer 3. Gelukkig weer met een geschreven portret door Ben Loonen, die over Wil van der Kruijs bericht. En ook weer een Goirlenaar die herinneringen ophaalt aan de straat waarin hij of zij opgroeide. In dit nummer is dat Paul van Seeters die ons meeneemt naar De Koudepad.

Rest ons nog te wijzen op tal van kortere, interessante artikelen over 'kleine' onderwerpen, zoals een teruggevonden Duitse werkbank van schijnvliegveld De Kiek, of een ontdekt Gools woord, of een 'kaart van Goorle en omgeving' uit 1920, of... enzovoort.

Norbert de Vries

4.4.2 Nieuwsbrief “Heemberichten”

In december 2017 is de Kring gestart met de publicatie van een nieuwsbrief (3x per jaar) waarin de heemactiviteiten zoals lezingen, excursies, tentoonstellingen etc. worden aangekondigd en nabesproken, nieuwe aanwinsten wat betreft voorwerpen, boeken, foto's e.d. worden vermeld en nieuwe beleidsontwikkelingen worden toegelicht zoals de AVG en de aansluiting van ons digitale systeem bij de Brabant Cloud.

In de nieuwsbrief publiceren we zo het nieuws van de kring en in ons tijdschrift “Rond de Schutsboom” artikelen over de heemkundige onderwerpen.

4.4.3 Website

Ook in 2022 is er weinig aan de website veranderd. Dit jaar hebben we voornamelijk ons best gedaan om de site up-to-date te houden. Dit gebeurde net als afgelopen jaren door de heemmedewerkers:

Willem van der Kuijlen, Aschwin Wijdemans en Albert Oude Ophuis

Nog steeds wordt maandelijks een foto met achtergrondinformatie geplaatst onder het thema “Wie weet het nog”.

Ook de nieuwsbrieven van de stichting, van Brabants Heem, Erfgoed Brabant en het Reuzengilde Goirle vinden hun weg naar de website. Daarnaast worden ook de aankondigingen voor lezingen, tentoonstellingen en andere evenementen op de site gepubliceerd.

We hebben wat opties bekeken om over te stappen naar een Nieuwe provider.

We hebben wat ervaring (via andere verenigingen) met ander providers. Dit leek in eerste instantie een stuk goedkoper te kunnen. Maar bij nader onderzoek bleek dat services als Back-up, Virusscanners etc. apart bijgekocht moeten worden. Dan komt de prijs toch weer neer op wat we nu betalen.

Dit betekent nog niet dat we de handdoek in de ring gooien en ook in 2023 zullen we verder zoeken naar een adequate provider.

Aschwin Wijdemans

Web-beheerder

4.4.4 facebook

Sinds kort heeft de heemkundekring een facebookpagina en daarmee heeft zij haar intrede gedaan in de wereld van de ‘social media’. We hopen hiermee meer Goirlenaren te kunnen interesseren voor het werk van de kring en in contact te komen met personen en groepen die informatie verzamelen over het (recente) verleden van Goirle en fotomateriaal en verhalen met ons willen delen. Het beheer van de pagina ligt bij Gemma van de Klundert.

Via de facebook pagina worden onder andere foto's uit het fotoarchief getoond waar we graag meer informatie over willen hebben.

Ook voor het project "Bevrijd van de vergetelheid" hopen we via facebook informatie te verzamelen. In dit project dat opgezet is in samenwerking met het Regionaal Archief Tilburg proberen we de 62 oorlogsslachtoffers van Goirle een gezicht en verhaal te kunnen geven. We hopen deze straks (voor 4 mei 2023) in de Wiki-Midden-Brabant allemaal te kunnen presenteren.

4.4.5 Vragen aan de heemkundekring

Vooraf via de website stellen mensen/organisaties vragen aan ons die betrekking hebben de voorgeschiedenis van gebouwen/monumenten, landschappen, kadaster, genealogie, foto's... Enkele voorbeelden:

- Een werknemer van zorgcentrum Elisabeth is op zoek naar informatie over de Liefdezusters van het Kostbaar Bloed in Goirle.
- De heemkundekring heeft twee ramen, het grote over de huisweverij en een breed raam dat de huisweverij op kleine schaal uitbeeldt. Blijkbaar zijn er voor Pijnenburg twee ramen gemaakt: een groot compleet raam (huisweverij en textiel, waarvan het eerste in de heemkundekring en het andere in Cultureel Centrum Jan van Besouw) en het brede huisweverij raam dat ook in de heemkundekring hangt. Klopt dit?
- Is het mogelijk dat ik de foto van de Thomas van Diessenschool zou mogen gebruiken voor in mijn fotoboek "Story of my life". Ik heb nog mooie herinneringen aan deze school
- Kunnen jullie erachter komen hoe de gevel Tilburgseweg 75 Goirle er in de jaren 20/30 uit zag? Ik kan het niet vinden in Regionaal Archief.
- Wat zijn de 7 zaligheden van Goirle? Onbekend. Werden misschien de 7 deugden in de fraterkapel bedoeld?
- Ik zou graag in contact komen om een familiemiddag te organiseren vanuit de dementievriendelijke gemeente.
- Is het mogelijk om opnames te maken in het wevershuisje voor mijn documentaire over de geschiedenis van Tilburg.
- Ik ben op zoek naar gegevens/informatie over Zandeind 38 Riel omstreeks 1826.
- Beste, Ik ben fotojournalist van de Volkskrant en zoek een contact van iemand die mij wat kan vertellen over het oude zwembad.
- Bij een rondleiding vertel ik altijd het verhaal over Karel Heinz Rosch, die in oktober 1944 Jantje en Toosje van Kilsdonk redde tijdens beschietingen door de Engelsen. Mijn allereerste vraag is: Leven deze Jan en Toos van Kilsdonk nog steeds? Mijn 2e vraag is: Zou u mij hun contactgegevens kunnen geven?
- Voor een publicatie over de colf/golf geschiedenis ben ik op zoek naar bruikbare hoge resolutie digitale afbeeldingen van de oudste ballen en het gereedschap van ballenfrutters in Goirle.

4.4.6 Lezingen en excursies

Nadat door de vierde golf de eerder geplande lezingen in januari en februari niet konden doorgaan zijn we in maart weer van start gegaan met het programma.

In de nieuwsbrieven is telkens een uitgebreid verslag van de lezingen en excursies gegeven. In dit jaarverslag treft u alleen een opsomming met een korte toelichting.

- **Lezing door Jan van Eijck: Een galerij van Brabantse dokters**
dinsdag 15 maart 2022 om 20.00 uur in wijkcentrum De Wildacker te Goirle
In de lezing passeerden 13 Brabantse dokters de revue, te beginnen met Johannes Goropius Becanus, die als Jan van Gorp in 1519 op Gorp werd geboren en het bracht tot lijfarts van koning Filips II. Behalve geneesheer was deze Johannes ook filosoof en taalkundige. In een zeer boeiende betoog, ondersteund door royaal beeldmateriaal, schetste onze voorzitter stapsgewijs de geschiedenis van de geneeskunde vanaf de 16^e tot de 20ste eeuw.

- **Excursie naar Oirschot, woensdag 23 maart 2022**

Het is woensdag 23 maart 2022 als 32 leden van Heemkundige kring uit Goirle zich naar Oirschot begeven. De middag begon met een uitgebreide inleiding in de geschiedenis van Oirschot, door de voorzitter van de heemkundekring Oirschot, in het zgn. Boterkerkje aan het Vrijthof. Na de inleiding volgde een rondleiding door Oirschot o.l.v. een gids. De wandeling leidde ons langs huize Groenenberg, een fraai kanunnikenhuis met trapgevel. Daarna ging het naar het marktplein met als meest markante gebouwen de gotische Sint Pietersbasiliek en het Stadhuis. Het stadhuis dateert uit 1463 en werd oorspronkelijk als markthal gebruikt. In de 18e eeuw kwam de gemeenteraad er bijeen, en kwamen er ook voorzieningen om het recht te voltrekken, zoals een schandpaal en een aantal cellen voor het uitzitten van lichte straffen.

Na de redelijk uitvoerige inleiding én fraaie stadswandeling met uitleg konden we ons gaan verpozen in “Brouwerij Vandeoirsprong” voorheen brouwerij De Kroon aan de Koe-straat. Heerlijk genietend van een verfrissend drankje in het zonnetje op het terras konden we terugkijken op een mooi en waardig middagje Oirschot met dank aan heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot.

- **Excursie naar Schijnvliegveld De Kiek, dinsdag 19 april 2022**

Op dinsdag 19 april 2022 hebben 16 leden van de heemkundige Kring van Stichting Erfgoed Goirle een bezoek gebracht aan schijnvliegveld De Kiek. Jan van Eijck heeft op zijn kenmerkende manier een prachtige en onderhoudende rondleiding verzorgd op het terrein waar in 2019 het model van een levensgrote Messerschmidt is geplaatst.

De Kiek dankt zijn naam aan de familie Kieckens die een terrein van ruim 60 ha heide bezat aan de weg van Tilburg naar Alphen. Kort na de inval van de Duitsers is hier een schijnvliegveld aangelegd om de vijand, de Geallieerden, te misleiden zodat zij dachten hun bommen trefzeker te kunnen laten vallen op het door de Duitsers ingenomen vliegveld Gilze-Rijen. Op het schijnvliegveld stonden ook nepvliegtuigen opgesteld die leken op Duitse toestellen. Het waren houten geraamtes met zeildoek erover.

Bij gevaar schuilde het vliegveldpersoneel in een veilige betonnen bunker tegenover het vliegveld. Deze bunker staat er nog steeds. Ten oosten van het schijnvliegveld werd in het bos/heidegebied een grote letter N uitgestoken, de N van Notabwurfplatz.

Duitse bommenwerpers die om de een of andere reden hun bommen niet boven Engeland hadden kunnen afgooien, mochten i.v.m. het gevaar niet landen op Fliegerhorst Gilze-Rijen. Zij zagen vanuit de cockpit de N en lieten hun bommenlast los met het gevolg dat dit gebied nu nog bomvol ligt met bomkraters. Daar hebben we er ook een van bezocht

- **Excursie naar het MEDUCEUM in Turnhout, woensdag 21 september 2022**

Op woensdag 21 september brachten wij met 20 deelnemers een bezoek aan het MEDUCEUM in Turnhout. Het Medisch Educatief Museum of kortweg MEDUCEUM vertelt de rijke geschiedenis over de zorg voor zieken maar ook de levensloop van dokter Paul Janssen. Deze arts en ereburger van Turnhout is na Pater Damiaan de grootste Belg ooit.

In een aantal zalen van het museum is de evolutie van de zorg voor zieken en de strijd tegen ziekten mooi in beeld gebracht met het medisch materiaal dat gasthuiszuster Alena verzamelde tijdens haar loopbaan in het Turnhouts Elisabethziekenhuis. Elke heemkundige discipline krijgt ruime aandacht in de mooie vitrines. Het geeft een duidelijk beeld van de ontwikkeling die de geneeskunde in de 20ste eeuw heeft doorgemaakt.

Een groot deel van het museum is gewijd aan de verdiensten van dokter Paul Janssen. Hij was de oprichter van een van de meest innovatieve en inspirerende farmaceutische bedrijven van de wereld. Hij startte in 1953 zijn bedrijf en bracht in 1955 een eerste door hem zelf ontwikkeld medicijn op de markt. Hij legde sterk de nadruk op onderzoek en ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen en vaccins en in 1957 werd een researchafdeling opgericht die uitgroeide tot een internationale campus met 2000 wetenschappers. Sinds 1961 maakt Janssen deel uit van de wereldwijde farmaceutische groep Johnson & Johnson.

- **Lezing “De opkomst, bloei en ondergang van de textiel in Tilburg en Goirle”
Door Astrid de Beer op dinsdag 18 oktober 2022**

Voor het bijwonen van de lezing waren meer dan veertig personen naar wijkcentrum de Wildacker gekomen. Astrid de Beer is reeds een aantal jaren als projectleider cultuurhistorisch onderzoek werkzaam bij het Regionaal Archief Tilburg (RAT). Zij heeft historisch onderzoek gedaan onder meer naar de historie van de regionale textielindustrie met het accent op Tilburg. In haar lezing gaf zij mede aan de hand van lichtbeelden een helder overzicht van de wijze waarop de textielnijverheid zich ontwikkelde vanaf de middeleeuwen tot het verval van de industrie in de zestiger en zeventiger jaren van de twintigste eeuw.

- **Excursie kerk van Sint Jans Onthoofding te Goirle, maandag 28 november 2022
Rondleider: Jan van Eijck; organist : Rob Nederlof**

Voor een gehoor van ongeveer vijftig heemvrienden hield de voorzitter van onze heemkundekring, Jan van Eijck, een zeer interessante rondleiding in de Goirlese kerk van Sint Jan. Na een beschrijving van de voorbereidingen die geleid hebben tot de totstandkoming van de huidige kerk in 1898 ging Jan in zijn uitleg de kerk qua interieur “aankleden.” Bijzonder is dat het tot het jaar 1933 heeft geduurd vooraleer het kerkelijk interieur geheel was “aangekleed” en voorzien was van glas in lood ramen, heiligenbeelden en zijaltaren.

Na de boeiende rondleiding onthaalde organist Rob Nederlof de heemvrienden op een mooi orgelconcert op het grote orgel in de kerk van Sint Jan. Dit orgel, gebouwd in 1856 door orgelbouwer F. Loret-Vermeersch uit Mechelen (B), werd door Rob Nederlof fantasistisch bespeeld in een door hem gekozen zestal composities van Johann Sebastian Bach. Daarbij kregen de toehoorders van nabij interessante uitleg over het kerkorgel door plaats te nemen op het oksaal.

De leden van de werkgroep Lezingen & Excursies zijn: Anne Heeren, Clemens Crombach, Kees Wouters, Marian Heerkens en Nel Wiercx.

4.4.7 Gôolse Geheimen

Dit jaar zijn er weer diverse wandelingen georganiseerd langs Goirlese geheimen. Door de Corona-bepalingen konden niet alle wandelingen in een groep met de gidsen worden gelopen.

De wandelingen worden georganiseerd in samenwerking met de Vereniging Recreatie en Toerisme onder leiding van Niek Schenning. Vanuit de Heemkundige Kring zijn Jan van Eijck en Ton Smulders bij de organisatie betrokken als inhoudsdeskundige en als gids. Ook hebben zij voor een belangrijk deel de input geleverd voor de 35 korte filmpjes over Goolse en

Rielse plekjes (gemiddelde duur 2 minuten) die onder de vlag van Gôolse Geheimen in 2019-2020 zijn opgenomen (zie website Gôolse Geheimen, www.goolsegeheimen.nl).

4.4.8 Voorjaarsevent vereniging Groei & Bloei, zaterdag 9 april

Op zaterdag 9 april kon, na uitstel door Corona, eindelijk weer het voorjaarsevent in Goirle worden georganiseerd op het terrein van de Heemkundekring in Goirle. In het kader van het 125 jarig bestaan van onze afdeling kreeg het Event een extra feestelijk tintje. Er waren marktkramen voor alle deelnemers geplaatst, de zon scheen en de frisse wind werd gecompenseerd door een warme drank met iets lekkers. In totaal zijn er ongeveer 400 bezoekers geweest, dus er was de hele dag een gezellige aanloop van mensen. Ze konden onder andere informatie krijgen over de Goôlse geheimen, de inrichting van een duurzame tuin, het biodiversiteitsteam, de bijenteelt en onze eigen vereniging. We hebben ook wat nieuwe leden erbij gekregen. De kinderen werden vermaakt door de jeugd van het Natuur Lab met een speurtocht en er liepen heel wat kinderen over het terrein van het Heem op zoek naar beestjes en plantjes. Daarnaast waren er ook biologisch gekweekte planten te koop, boerderijproducten en honing. De actie ‘tegel eruit, plant erin’ liep jammer genoeg minder goed dan we hadden verwacht. Er zijn maar weinig tegels ingeleverd. De beschikbare plantjes die over waren hebben we gedurende de dag uitgedeeld aan bezoekende kinderen, die blij met een door hen gekozen exemplaar naar huis gingen. De loterij, met prijzen die iets met de tuin te maken hadden, was een groot succes. Aan het eind van de dag waren bijna alle lootjes verkocht en de prijzen uitgedeeld! Al met al was het een geslaagd event, dat we volgend jaar zeker weer gaan organiseren.

Thérèse Sparidaens, vereniging Groei en Bloei

4.4.9 Driekoningen zingen

De viering van Driekoningen met de traditie van een lampionnenoptocht en het zingen voor een jury in het cultureel centrum Jan van Besouw is ook dit jaar afgelast vanwege de Coronasituatie. Op 6 januari 2023 hopen we de traditie van het Driekoningenzingen weer te laten herleven.

4.4.10 Heemreis naar Oudenbosch, woensdag 25 mei 2022

Op woensdag 25 mei 2022 stond de grote heemreis van Heemkundige Kring “De Vyer Heertganghen” van Stichting Erfgoed Goirle op het programma. De reis stond oorspronkelijk als gewone excursie naar Oudenbosch op de rol van de werkgroep Lezingen en Excursies. Maar de excursie promoveerde eerst naar kleine heemreis om uiteindelijk in overleg met het bestuur en na grondige voorbereiding als grote heemreis 2022 de boeken in te gaan. Omdat de eindbestemming maar 50 km van Goirle verwijderd is en een touringcar huren nogal wat kosten met zich meebrengt werd gekozen om het vervoer met eigen auto's te doen.

Een bezoek aan Oudenbosch kan niet zonder enige kennis over het leven van de grondlegger van het religieus erfgoed. Oudenbosch is het Rome van Willem Hellemons. Vrijwel iedereen verbaast zich van veraf of bij een bezoek over de imposante koepels van de basiliek en het instituut Saint Louis in het West-Brabantse land. Het verhaal erachter gaat terug naar de negentiende eeuw: de ambitieuze cisterciënzer Willem Hellemons (1810-1884) zette zich eerst als kapelaan en later als pastoor met al zijn krachten in voor Oudenbosch.

Hij stond daar aan de wieg van jeugdzorg, bijzonder onderwijs voor jongens en meisjes, ziekenzorg en zocht naar een versterking van het religieus leven.

Daarvoor koos hij, geïnspireerd door zijn studiejaren in Rome, een passende vormgeving: Oudenbosch kreeg een nieuwe parochiekerk naar het model van de Sint Pieter in Rome en een broedercongregatie met het jongensinternaat, Saint Louis genaamd. Alles in een decor van Romeinse stucgevels, koepels en prachtige tuinen waarvan al rondwandeland nu nog veel is te ontdekken.

Het was een bewonderenswaardige, interessante en informatieve dag geworden. Vol cultuur, historie, religie, devotie en gecultiveerde natuur.

Een uitgebreid verslag van de heemreis is te vinden in de nieuwsbrief van augustus.

4.4.11 De Brabantse Heemdagen

De Brabantse heemdagen zijn dit jaar op donderdag 4 en vrijdag 5 augustus gehouden in Alphen, de plaats waar Brabants Heemoprichter Willem Binck pastoor was.

De afgelopen twee jaar hebben de Brabantse heemdagen niet kunnen plaatsvinden door de coronapandemie. Brabants heem, Heemkundekring Carel de Roy en de Stichting Streekmuseum Alphen hebben deze 72ste editie voorbereid. Brabants Heem viert dit jaar haar 75 jarig jubileum. Reden om Alphen uit te kiezen, de plaats waar pastoor Willem Binck vele jaren woonde en zijn grote passie voor heemkunde en archeologie uitoefende. Pastoor Binck, medeoprichter van Brabants Heem was in februari 1948 oprichter van Heemkundekring Carel de Roy. In tegenstelling tot eerdere jaren was de deelname vanuit Goirle gering, waarschijnlijk doordat buurgemeente Alphen teveel bekend terrein is. Wel zijn een aantal heemleden betrokken geweest bij de organisatie.

4.4.12 Geslaagde Open Monumentendag in Goirle

Op zaterdag 10 september jl. werd al vroeg de vlag gehesen op het Heemerf aan de Nieuwe Rielseweg in Goirle. De vlag van Open Monumentendag wel te verstaan en daarom werd het Heemerf de gehele dag opengesteld voor bezoekers die een kijkje konden nemen op het gehele Heemerf. Onder andere het Smiske, een wevershuisje geheel ingericht zoals het rond 1900 eruit moet hebben gezien. Het museum, met een collectie van archeologische (gebruiks)voorwerpen, curiosa en devotionalia. En de andere historische gebouwen zoals de potstal, karloodsen, bijenstal, paardenmanege en natuurlijk de kruidentuin. Tot slot nog de langdeelschuur waarin als bonus een fototentoonstelling was ingericht van foto's van oude gebouwen uit Goirle en Riel, geschonken door de familie van de overleden

Goirlenaar en amateurfotograaf Rinus van Boxel.

Veel belangstelling

Het was voor het organiserende comité, bestaande uit Joost Mols, Gerrit van Heeswijk en Fons Smits afwachten of hun inspanningen niet voor niets waren geweest. Echter hun verwachtingen werden ruim overtroffen. De gehele dag was er ruime aanloop, ook van mensen die nog nooit op het Heemerf waren geweest. De meesten waren echt geïnteresseerd en verrast door wat er op het Heem te zien is. Met name de fototentoonstelling kon zich verheugen op grote belangstelling, niet in de laatste plaats omdat mensen de oude gebouwen, waarvan er vele niet meer waren, herkenden en er zelfs verhalen over konden vertellen. Zo was er een mevrouw die haar ouderlijk huis annex winkel herkende in de Molenstraat. Destijds winkelde daar slager van de Wal. Het huis staat er nog als laatste in de rij in de Molenstraat, vlak voor de Muldersweg. En zo was het gezellig toeven in de Vlaamse schuur ook vanwege het herfstachtige weer en vooral omdat er koffie en thee geserveerd werd met de traditionele koek.

Elk jaar Open Monumentendag

Ook volgend jaar zal er een Open Monumentendag zijn. Hiervoor heeft het comité al één item vastgelegd. Een bezoek aan het nieuwe kantoor van de HaVep. Een duurzaam, energie-arm gebouw en het modernste wat er op dit moment te vinden is. Dit jaar lukte het bezoeken ervan niet omdat er veel belangstelling voor bestaat.

Fons Smits

4.4.13 Kleine heemreis

Nog geen kleine heemreis (het jaarlijkse uitstapje voor de vrijwilligers) dit jaar.

4.4.14 Kerstviering

In een met 75 bezoekers behoorlijk gevulde kapel van CC Jan van Besouw hebben we kunnen genieten van een gevarieerd programma met muziek en voordrachten. Na het welkomstwoordje van onze voorzitter werden we door het klassiek strijktrio "Canned Classics" meegenomen op een reis door duizend jaar Europese muziekgeschiedenis. Beginnend bij de Middeleeuwse muziek (Perotinus) komen we via Renaissance (Bach), Barok (Händel) en Romantiek (Brahms), uit bij de twintigste-eeuwse muziek van o.a. Bartok en Piazzolla. Het afwisselende en loepzuiver gespeelde programma gaf een mooie inkijk in de ontwikkeling van de muziek. Waar de eerste stukken voor de meeste bezoekers misschien nog weinig herkenning gaven was dat verderop in de tijd zeer zeker wel het geval.

Na de pauze speelde het Goirles dwarsfluitensemble, 't Ansámbol, een programma met traditionele kerstmuziek uit diverse landen. Het ensemble, een octet, bestaande uit acht cursisten dwarsfluit van Flonder Muziek, onder leiding van Odette Kolen-van de Korput, straalde plezier uit in het spelen en de verschillende muziekstukken werden telkens op een onderhoudende manier ingeleid door Odette.

Daarna was eigenlijk het woord aan Jan van Eijck om de kerstvertelling (een verhaal van Stijn Streuvels) voor te dragen. Bij een geluidstest aan het begin van de avond bleek dat een griep het stemgeluid van Jan zodanig vervormd had dat de tekst niet te verstaan was. Daarom was het een uitkomst dat de man van Odette (Maikel Kolen) bereid en bereikbaar was de vertelling over te nemen. En voordragen kon hij als de beste.

Onder begeleiding van het dwarsfluitensemble konden we de kerstviering traditiegetrouw weer afsluiten met de samenhang “Stille Nacht”.

Albert Oude Ophuis

4.5 Heemerf en heemtuin

4.5.1 Gebouwen heemerf

Nu de beperkingen door de Corona-crisis achter ons liggen, zijn ook de bouw- en onderhoudswerkzaamheden weer op gang gekomen.

Op 3 februari is in opdracht van de gemeente een asbestinventarisatie uitgevoerd. Op een aantal locaties is asbest aangetroffen, o.a. bij de Rheinland kachel in de achterkamer van het Smiske. Geadviseerd wordt de kachel niet meer te betreden/open te maken. Dat geldt ook voor de brandwerende beplating boven de kachel. Daarnaast is bij een aantal ramen in de Vlaamsche schuur kit aangetroffen die asbesthoudend is. Voor de plekken waar asbest is aangetroffen wordt geadviseerd een beheersplan op te stellen zodat de gebouwen veilig gebruikt kunnen worden zolang de asbesthoudende materialen aanwezig zijn.

In het begin van het jaar is de monumentenwacht langs geweest voor de tweejaarlijkse inspectie van de gebouwen. Het rapport van monumentenwacht wordt door de onderhoudsgroep gebruikt voor de planning van de werkzaamheden die we zelf kunnen uitvoeren. Ingrijpend onderhoud was dit jaar nog niet aan de orde. Wel zijn er een aantal gebreken geconstateerd die waakzaamheid vragen.

De onderhoudsgroep bestaat uit Martin Backx, Peter van Diessen en Theo Giessen en waar mogelijk hebben andere vrijwilligers hun steentje bijgedragen zoals Han Roosen, Ger Hehemann e.a.

4.5.2 Erf en tuin

De onderhoudswerkzaamheden aan het erf bestaan uit het onderhoud van de plaats, de grasveldjes, de bloemenperken en de heemtuin. In de heemtuin vinden we een verzameling eetbare planten, kruiden (voor de keuken en medicinaal) en andere nuttige planten (o.a. verfpanten).

Het onderhoud in de heemtuin gebeurt nu onder aansturing van Jan Beenen door Riet Raassing en Henny van Gool en een externe vrijwilliger (Ad van Pelt, die ook voor Stichting Biodiversiteit werkt).

De werkzaamheden op het erf worden verricht door René Zebregs, Henny van Gool, Riet Raassing en Han Roosen. De groep heeft deze zomer versterking gekregen van Jeanette Ot-

ten en soms is er assistentie van andere vrijwilligers die op donderdag- of zaterdagochtend op het Heem aanwezig zijn.

Gerard Weterings is onze imker en verzorgt de bijen.

Voor 2023 staan geen grote veranderingen voor het heemerf op het programma.

4.6 Bouwzaken en afspraken met de gemeente

Voor het onderhoud van de gebouwen zijn de jaarlijkse inventarisaties van de monumentenwacht richtinggevend. Veel van het (kleinere) onderhoud wordt door de onderhoudsgroep van de stichting uitgevoerd. De gemeente stelt hiervoor jaarlijks een bedrag beschikbaar en op basis van de verantwoording achteraf wordt het bedrag voor het volgende jaar weer aangevuld. Vanuit de gemeente is Richard Dreijer contactpersoon voor het onderhoud van de gebouwen.

5. Overzicht van vrijwillige medewerkers

Bestuur

Voorzitter	Jan A.M. van Eijck
Secretaris	Albert Oude Ophuis
Penningmeester	Wik van Berkel
Vicevoorzitter	Joseph Wijdemans (archivaris)
Lid	Gerrit van Heeswijk (conservator)
Lid	Fons Smits (monumentenerfgoed)
Lid	vacature (coördinator heemerf en gebouwen)

Museum

Conservator	Gerrit van Heeswijk
Inrichting en registratie	Hans van Gorp, Ad van der Ven, Albert Oude Ophuis, Kees van de Pol, Ton Smulders, Gerrit van Heeswijk
Restauratie	Huub van Dun (weefgetouwen), Ger Hehemann (beelden), en Marije Kuijsten (textiel)
Contactpersoon scholen en rondleidingen:	Ad van der Ven

Heembeoefening

Werkgroep lezingen en excursies	Anne Heeren, Clemens Crombach, Kees Wouters, Marianne Heerkens, Nel Wiercx
Werkgroep heemreizen	René Zebregs, Jan van Eijck, vacature
Werkgroep kerstviering	René Zebregs, Jan van Eijck, vacature
Werkgroep driekoningen zingen	Mathieu van de Tillaart, Jan van Eijck, vacature
Werkgroep tentoonstellingen	Mathieu van de Tillaart, Jan van Eijck, Gerrit van Heeswijk, Joseph Wijdemans, Albert Oude Ophuis, Norbert de Vries
Werkgroep periodiek "Rond de Schutsboom"	
Redactie	Jan van Eijck, Jan Pieterse, Norbert de Vries (eindredacteur)
Auteurs (2022)	Jan van Eijck, John van Erve, Gerrit van Heeswijk, Ben Loonen, Norbert de Vries, John van Dooremalen en Gerard de Groot, Ton van Gils, Virginie Mes, Jano en Hannelore van Gool, Mathieu van den Tillaart, Jan Kloks, Paul van Seeters.

Layout

Fons Smits

Heemerf

Heemerf algemeen

René Zebregs, Ad van der Ven, Henny van Gool, Riet Raassing, Han Roosen, Jeanette Otten

Heemtuin

Jan Beenen, Ad van Pelt, Henny van Gool, Riet Raassing, Gerard Weterings

Beheer bijenstand

Corry Robben, Maria Roozen, Gonneke Swinkels

Facilitair algemeen

Corry Robben, Greet van de Mast, Marianne Heerkens, Jozanneke van Amelsfoort, Henny van Gool, Diane Damen, Jeanette Otten, Marije Kuijsten

Interieurverzorging

In de loop van dit jaar zijn gestopt: Nel Wierckx, Trudy Bruers, Addy Kolen, Lieske Schellekens (overleden 7 sep), Ria van Hoek.

Archief en documentatiecentrum

Coördinator

Joseph Wijdemans

Archivering en documentatie

Henny van Gool, Eric van Opstal, Karin Vugts, Kees Wouters, Ton Smulders, Jan van Boxtel, Aschwin Wijdemans.

Bibliotheek

Albert Oude Ophuis

Ledenadministratie

Albert Oude Ophuis

Bezorging "Rond de Schutsboom",

Anne Heeren, Jeanette Otten, Jan van Eijck,

Nieuwsbrief en uitnodigingen

Marije Kuisten, Janneke van Ostade, Marie-Louise Reijnders, Han Roosen, Alie Stofberg,

ICT- beheer en website

Coördinator

Aschwin Wijdemans

Webmasters

Albert Oude Ophuis, Willem van der Kuijlen

Steengoed Goirle (monumenten)

Fons Smits, Joost Mols

Bouwen en restaureren

Bouwen en onderhoud gebouwen

Martin Backx, Peter van Diessen, Theo Giessen

Bouwzaken i.r.t. gemeente

Jan van Eijck

---Ω---

